

สรุปผลการวิจัย

สำนวนสามารถวิเคราะห์ได้หลายแง่มุม ได้แก่ ในแง่ความหมาย ความเปรียบและโครงสร้าง การวิเคราะห์ในแง่ความหมายจักช่วยสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในสังคม อีกทั้งบ่งชี้ข้อแตกต่างระหว่างสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน ส่วนการวิเคราะห์ในแง่ความเปรียบจักช่วยสะท้อนให้เห็นถึงพื้นฐานทางวัฒนธรรม

5.1 ความเปรียบในสำนวนที่สื่อความหมายเรื่องการพูด

ความเปรียบที่สื่อความหมายเรื่องการพูดในสำนวนจีนและสำนวนไทยแบ่งตามการปรากฏได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) ความเปรียบที่ปรากฏทั้งในสำนวนจีนและสำนวนไทย แบ่งย่อยได้ 5 ประเภท ได้แก่
  - 1.1) ความเปรียบทั้งที่ร่วมและต่างความหมายเรื่องการพูด
  - 1.2) ความเปรียบที่ร่วมความหมายเรื่องการพูด
  - 1.3) ความเปรียบที่ต่างความหมายเรื่องการพูด
  - 1.4) ความเปรียบที่ร่วมความหมายเรื่องการพูดแต่บางความหมายปรากฏเฉพาะใน

สำนวนจีน

- 1.5) ความเปรียบที่ร่วมความหมายเรื่องการพูดแต่บางความหมายปรากฏเฉพาะใน

สำนวนไทย

- 2) ความเปรียบที่ปรากฏเฉพาะในสำนวนจีน
- 3) ความเปรียบที่ปรากฏเฉพาะในสำนวนไทย

ความเปรียบที่สื่อความหมายเรื่องการพูดในสำนวนจีนและ / หรือสำนวนไทยแบ่งตามจำพวกได้เป็น 14 ประเภท ดังนี้

- 1) ความเปรียบที่ใช้คำจำพวกอวัยวะในช่องปาก คอ น้ำลายและน้ำมูก
- 2) ความเปรียบที่ใช้คำจำพวกหู เสียงและการส่งเสียง
- 3) ความเปรียบที่ใช้คำจำพวกเครื่องดนตรี ส่วนประกอบของเครื่องดนตรี การเล่นดนตรี

และการขับทำนองเพลง

- 4) ความเปรียบที่ใช้คำจำพวกธรรมชาติ
- 5) ความเปรียบที่ใช้คำจำพวกการกระทำ

- 5.1) การกระทำด้วยปาก ลิ้นและฟัน
- 5.2) การกระทำที่เกี่ยวกับขงมีคม
- 5.3) การกระทำที่เกี่ยวกับธรรมชาติ หรือใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ
- 5.4) การกระทำด้วยมือ

5.5) การกระทำให้เกิดการเคลื่อนย้าย

- 6) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกการสื่อสารด้วยวาจา
- 7) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกสัตว์และอวัยวะของสัตว์
- 8) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกพืชและส่วนประกอบของพืช
- 9) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกบุคคล
- 10) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกสิ่งของ
- 11) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกลักษณะและแนวเส้น
- 12) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกสถานที่
- 13) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกตัวเลขและการนับ
- 14) ความเปรียบเทียบที่ใช้คำจำพวกคำบอกตำแหน่ง

ความเปรียบเดียวกันสามารถสื่อความหมายเรื่องการพูดได้หลากหลาย ทั้งนี้สัมพันธ์กับโลกทัศน์ วัฒนธรรมของชนชาตินั้น ๆ อาทิในสำนวนจีน นำสื่อถึงการพูดให้ร้ายโดยเทียบกับระลอกคลื่นที่โหมตัวสูงขึ้น บ้างสื่อถึงการพูดคล่องโดยเทียบกับการไหลเชี่ยวของสายน้ำหรือสื่อถึงการพูดอวดโดยเทียบกับความกว้างใหญ่ของท้องทะเล (ดู 3.2.1.4)

การศึกษาความเปรียบในสำนวนจีนและสำนวนไทยทำให้ผู้เรียนภาษาเห็นถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่างของพื้นฐานทางวัฒนธรรมของชาติทั้งสอง สรุปได้ดังนี้

1) พื้นฐานวัฒนธรรมร่วม

เกษตรกรรม ประชากรในประเทศจีนและประเทศไทยยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ซึ่งทำให้สำนวนจีนและสำนวนไทยมีการเปรียบเทียบที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ สำนวนจีน 對牛彈琴 duì niú tán qín “ตีคิมต่อหน้าวัว” ตรงกับสำนวนไทย สีซอให้ควายฟัง

กิจกรรมยามว่าง คนจีนและคนไทยต่างนิยมเลี้ยงสัตว์ไว้ในบ้านเพื่อดูเล่นแก้เหงา นกแก้วก็เช่นกัน ถูกฝึกให้พูดเหมือนอย่างคน สำนวนจีนและสำนวนไทยคู่หนึ่งที่มีการเปรียบเทียบคล้ายคลึงกัน ได้แก่ สำนวนจีน 鸚鵡學舌 yīngwǔ xué shé “นกแก้วเลียนคำพูด” ตรงกับสำนวนไทย พูดอย่างนกแก้วนกขุนทอง

2) พื้นฐานวัฒนธรรมที่แสดงลักษณะเฉพาะตัว

ยุทธวิธี สำนวนจีนหลายสำนวนมีที่มาจาก การสู้รบในสมัย Zhànguó (475-221 ปีก่อนคริสตกาล) หรือในสมัยสามก๊ก (ค.ศ.220-280) บ้างใช้ยานพาหนะของกษัตริย์เป็นความเปรียบ ได้แก่ 狼煙大話 láng yān dà huà “สัญญาณควันคุยโต” 一言已出，駟馬難追 yī yán yì chū , sì mǎ nán zhuī “พูดไปคำเดียว รดเทียมม้า 4 ตัวไล่ตามยาก” 紙上談兵 zhǐ shàng tán bīng “เจรจาการศึกบนกระดาษ” ส่วนในสำนวนไทยไม่ปรากฏความเปรียบดังกล่าว

สภาพชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง อาหารการกิน ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องประดับ

คำทักทาย เส้นทางคมนาคม การนับ การละเล่น และการพนัน ล้วนส่งผลให้ความเปรียบเทียบที่ปรากฏในสำนวนจีนและสำนวนไทยแตกต่างกัน ได้แก่ สำนวนจีน 刀子嘴, 豆腐心 dāo zi zuǐ, dòufǔ xīn “ปากมีดใจเต๋าคู” 金口玉言 jīn kǒu yù yán “ปากทองคำพูดหยก” 沒嘴葫蘆 méi zuǐ húlu “น้ำเต้าที่ไม่มีปาก” 添油加醋 tiān yóu jiā cù “เติมน้ำมัน เพิ่มน้ำส้มสายชู” 一五一十 yī wǔ yī shí “ทีละห้าทีละสิบ” สำนวนไทย เจ็บเป็นเป่าซาก แง้งสี่เบี้ย ปากปลาร้า ปากเป็นแม่ค้าปลา ไปไหนมา สามวาสองศอก ยืนกระต่ายขาเดียว ร้อยลั่นกะลauan ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก ใส่คะแนนไม่ทัน

การแพทย์ การฝังเข็มเป็นวิธีที่แพทย์จีนใช้รักษาโรคนานนับพันปี วิทยาการดังกล่าวปรากฏอยู่ในสำนวนจีนโดยสื่อความหมายเรื่องการพูด ได้แก่ 痛下針砭 tòng xià zhēn biān “ฝังเข็มหินตรงจุดที่ปวด”

ไสยศาสตร์ ไสยศาสตร์จีนมีที่มาจากลัทธิเต๋า มักเกี่ยวข้องกับ การขับไล่ปีศาจหรือ ยาอายุวัฒนะ ส่วนไสยศาสตร์ไทยมักเกี่ยวข้องกับ ผีसाงเทวดา คาถาอาคม ได้แก่ สำนวนจีน 狗血噴頭 gǒu xuè pēn tóu “เลือดสุนัขพ่นใส่หัว” สำนวนไทย ผีเจาะปากให้พูด ลั่นทอง

พงศาวดาร ตำนาน นิยาย และการจดบันทึก ได้แก่ สำนวนจีน 含沙射影 hán shā shè yǐng “อมทรายพ่นใส่คน” 口碑載道 kǒu bēi zài dào “ปากเป็นศิลาจารึกอยู่เต็มทางเดิน” 吮癰舐痔 shǔn yōng shì zhì “ดูดฝีฝักบัวเลียริดสีดวง” 說曹操 shuō Cǎo Cāo, Cǎo Cāo dào “พูดถึงโจโฉ โจโฉก็มา” 信口雌黃 xìn kǒu cíhuáng “พูดเรื่อยเปื่อยอย่างกำมะถัน” สำนวนไทย จืดจืดเหมือนไชยเชษฐ ชักแม่น้ำทั้งห้า ดอกพิกลุ่ร่วง ปากพระร่วง ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง

การศึกษา ในสมัยโบราณวัดเป็นแหล่งความรู้ คนไทยเรียนหนังสือกับพระ สังฆราช เป็นพระผู้ใหญ่ มีคุณวุฒิสูงกว่าพระรูปอื่น สำนวนที่สะท้อนแง่คิดนี้ ได้แก่ สอนหนังสือสังฆราช

นอกจากนี้มีพื้นฐานวัฒนธรรมบางอย่างที่แสดงทั้งลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะตัว ดังนี้

ดนตรี พื้นฐานวัฒนธรรมที่แสดงลักษณะร่วม เป็นต้นว่า การเล่นดนตรีประกอบการแสดงละคร ได้แก่ สำนวนจีน 一吹一唱 yī chuī yī chàng “คนหนึ่งเป่าคนหนึ่งร้อง” ตรงกับสำนวนไทย เป็นปีเป็นขลุ่ย ส่วนพื้นฐานวัฒนธรรมที่แสดงลักษณะเฉพาะตัว เป็นต้นว่า การยกเครื่องดนตรีเฉพาะอย่างเป็นความเปรียบ ได้แก่ สำนวนไทย ไล่ลูกน้อง

พุทธศาสนา พื้นฐานวัฒนธรรมที่แสดงลักษณะร่วม เป็นต้นว่า การเทศน์สั่งสอน ได้แก่ สำนวนจีน 照本宣科 zhào běn xuān kē “เทศน์ตามคัมภีร์” ตรงกับสำนวนไทย เทศน์ตามเนื้อผ้า ส่วนพื้นฐานวัฒนธรรมที่แสดงลักษณะเฉพาะตัว เป็นต้นว่า รูปแบบการสั่งสอนและการอาราธนาศีล ได้แก่ สำนวนจีน 當頭棒喝 dāng tóu bàng hè “ฟาดหัวตวาด” สำนวนไทย เป็นตุเป็นตะ

5.2 เปรียบเทียบความหมายของสำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดซึ่งมีความหมายเทียบได้กับสำนวนไทย

การจัดกลุ่มสำนวนจีนกับสำนวนไทยที่มีความหมายอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจรายละเอียดข้อแตกต่างในสำนวนที่มีความหมายใกล้เคียงกัน กล่าวคือ การแฝงความหมายในแง่บวก แง่ลบ หรือเป็นกลาง การเน้นความหมายที่ต่างกัน รวมถึงระดับการใช้ภาษาซึ่งแบ่งเป็น ภาษาเขียนหรือภาษาพูด

<u>สำนวนจีน</u>	<u>สำนวนไทย</u>
---การพูดพร่ำ	
白費唇舌 bái fèi chún shé “เปลืองริมฝีปากลิ้น”	เปลืองน้ำลาย
口燥唇乾 kǒu zào chún gān “ปากแห้งผาก”	ปากเปื่อยปากแฉะ
如水投石 rú shuǐ tóu shí “ราวกับเทน้ำลงหิน”	ตักน้ำรดหัวตอ
---การพูดเผยความในใจ	
促膝谈心 cù xī tán xīn “เข้าชิดพูดความในใจ”	จับเข้าคุยกัน
打開天窗說亮話 dǎ kāi tiān chuāng shuō liàng huà “เปิดหน้าต่างหลังคาพูดให้กระจ่าง”	เปิดอกพูด
和盤托出 hé pán tuō chū “รองออกทั้งถาด”	หมดเปลือก
傾腸倒腹 qīng cháng dào fù “เทใส่เทท่อง”	ล้นใส่ล้นพุง

สำนวนจีน

---การพูดโดยไม่มีหลักฐาน

捕風捉影
bǔ fēng zhuō yǐng
“จับลมคว้าเงา”

風言風語
fēng yán fēng yǔ
“คำพูดดั่งลม”

---การพูดไม่ตรงกับความคิดจิตใจ

□ 蜜腹劍
kǒu mì fù jiàn
“ปากหวานท้องซ่อนดาบ”

□ 甜心辣
kǒu tián xīn là
“ปากหวานใจเผ็ด”

---การพูดคล่อง

對答如流
duì dá rú liú
“ตอบราวกับน้ำไหล”

□ 若懸河
kǒu ruò xuán hé
“ปากราวกับแม่น้ำไหลจากที่สูง”

滔滔不絕
tāo tāo bù jué
“น้ำไหลซัดสาดไม่ขาดสาย”

---การโต้เถียง

唇槍舌劍
chún qiāng shé jiàn
“ริมฝีปากหอกลิ้นดาบ”

□ 舌之爭
kǒu shé zhī zhēng
“การทะเลาะของปากกับลิ้น”

สำนวนไทย

ป็นน้ำเป็นตัว

ลม ๆ แล้ง ๆ

ปากปราศรัยใจเชือดคอ

ปากหวานก้นเปรี้ยว

ทันควัน

พูดคล่องเหมือนล่องน้ำ

พูดเป็นน้ำไหลไฟดับ

ศึกน้ำลาย

มีปากเสียง

สำนวนจีน

สำนวนไทย

---การนิ่งเงียบ

噤若寒蟬

jìn ruò hán chán

“ปิดปากเงียบราวกับจิ้งจกจั่นในหน้าหนาว”

เงียบเป็นเป่าสาก

沒嘴葫蘆

méi zuǐ húlu

“น้ำเต้าที่ไม่มีปาก”

พริ้งจืดปากไม่ออก

啞口無言

yǎ kǒu wú yán

“ปากใบพูดไม่ได้”

ใบ้กิน

張口結舌

zhāng kǒu jié shé

“อ้าปากค้างลิ้นขมวดเป็นปม”

อ้าปากค้าง

---การพูดให้ร้าย

含沙射影

hán shā shè yǐng

“อมทรายพ่นใส่เงา”

ใส่ร้ายป้ายสี

血口噴人

xuè kǒu pēn rén

“อมเลือดพ่นใส่คนอื่น”

สาดโคลน

---การพูดตามอย่าง

拾人牙慧

shí rén yá huì

“เก็บเอาคำพูดคนอื่นมาเป็นคำพูดตน”

จำขี้ปากคนอื่นพูด

鸚鵡學舌

yīngwǔ xué shé

“นกแก้วเลียนคำพูด”

พูดอย่างนกแก้วนกขุนทอง

สำนวนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดสะท้อนค่านิยมต่าง ๆ ในสังคม ดังนี้

1) การพูดมีความสำคัญยิ่งกว่าความรู้ที่ร่ำเรียนมา ก่อทั้งคุณและโทษ จึงควรคิดไตร่ตรองก่อนพูด นอกจากนี้การพูดมากมักก่อให้เกิดโทษ ฉะนั้นควรพูดแต่น้อย ได้แก่ สำนวนจีน 口才勝於文才 kǒu cái shèng yú wén cái “วาทศิลป์เหนือกว่าชำนาญรู้”

□ 出禍從 kǒu chū huò cóng “ภัยออกจากปาก” ส่วนนวนไทย พูดดีเป็นศรีแก่ปาก พูดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง

2) การรักษาคำพูดเป็นสิ่งที่คนในสังคมพึงปฏิบัติ ยึดถือกันว่าคำพูดมีค่ายิ่งกว่าทอง การพูดสิ่งใดออกไปแล้ว ไม่สามารถถอนคำพูดคืนกลับมาได้ ได้แก่ ส่วนนวนจีน 一諾千金 yī nuò qiān jīn “คำสัญญาหนึ่งข้อมีค่าเท่ากับทองพันตำลึง” 一言已出，駟馬難追 yī yán yǐ chū , sì mǎ nán zhuī “พูดไปคำเดียว รถม้า 4 ตัวไล่ตามยาก” ส่วนนวนไทย วาจาเหมือนงาช้าง

3) คำพูดที่จริงใจมักฟังไม่รื่นหูแต่มีประโยชน์ ส่วนคำพูดหวานหูมักแฝงด้วยความคิดมุงร้าย ไม่จริงใจ ได้แก่ ส่วนนวนจีน □ 蜜腹劍 kǒu mì fù jiàn “ปากหวานท้องซ่อนดาบ” 良藥苦 □ liáng yào kǔ kǒu “ยาดีขมปาก” ส่วนนวนไทย ปากหวานกันเปรี้ยว

4) การพูดตามกันไป ไม่ขัดแย้งกันเองเป็นค่านิยมร่วมกันอีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ ส่วนนวนจีน 打順風鑼 dǎ shùn fēng luó “ตีฆ้องตามลม” ส่วนนวนไทย ว่าไรว่าตามกัน เงินหม้อทองหม้อ

5) การไว้เกียรติเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งในสังคมไทย การลดตัวลงไปต่อปากต่อคำกับคนพาลหรือคนที่มิศักดิ์ต่ำกว่าถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ ส่วนนวนไทย หมากัดอย่ากัดตอบ เอาทองไปรู้กระเบื้อง

6) ไม่ควรพูดซ้ำเติมเมื่อผู้อื่นผิดพลาด เพราะเขาอาจแก้ไขสถานการณ์นั้น ๆ ให้ดีขึ้นมาได้ ได้แก่ ส่วนนวนไทย ไม้ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม

7) การให้สิ่งของแก่ผู้อื่น ไม่ควรถามความต้องการของอีกฝ่ายก่อนให้ เนื่องจากผู้รับอาจรู้สึกกระดาก ไม่กล้าบอกรับตรงๆ ได้แก่ ส่วนนวนไทย ตักบาตรอย่าถามพระ

5.3 ข้อเสนอนะ

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะส่วนนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดซึ่งใช้ความเปรียบ ส่วนส่วนนวนจีนที่ไม่ใช้ความเปรียบไม่ได้ทำการศึกษา ตัวอย่างเช่น

出言不遜
chū yán bù xún
“พูดจาไม่อ่อนน้อม”

人云亦云
rén yún yì yún
“คนอื่นพูดก็พูดตาม”

巧言花語
qiǎo yán huā yǔ
“คำเสกสรรคำลวง” เป็นต้น

หากมีการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อดังกล่าวก็จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาส่วนนวนจีนต่อไป

นอกจากข้อเสนอแนะข้างต้น ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตซึ่งอาจเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย ดังนี้

ประการแรก การศึกษาวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ภาษาใดภาษาหนึ่ง โดยมีส่วนช่วยให้เข้าใจภาษาได้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกัน ในแง่สังคมศาสตร์ ภาษาก็เป็นกระจกสะท้อนวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของชนชาตินั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ประการที่สอง การวิเคราะห์สำนวนไม่จำกัดเพียงในแง่ความเปรียบหรือโครงสร้างเท่านั้น ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์สำนวนในแง่ความหมายได้อีกด้วย เป็นต้นว่า วิเคราะห์ความหมายเรื่องการพูด นิสัยใจคอ ความประพฤติกหรือความหมายเรื่องอื่น ๆ ผ่านทางความเปรียบ รวมถึงวิเคราะห์ข้ออธิบายความหมายของคำในส่วนการเน้นความหมาย ขอบเขตความหมาย และระดับความหมาย

ประการที่สาม การวิเคราะห์สำนวนโดยศึกษาที่มาของสำนวน จะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจสำนวนนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง หากไม่ศึกษาถึงที่มา ย่อมตีความสำนวนผิดพลาด ด้วยเหตุว่าภาษาเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สำนวนสั่งสมผ่านช่วงเวลายาวนาน เมื่อเวลาล่วงเลย สภาพสังคมก็เปลี่ยนไป ความหมายของสำนวนบ้างผิดเพี้ยนไปจากเดิม บางสำนวนอาจเลิกใช้ ผู้ศึกษาซึ่งอยู่ต่างสมัยกับช่วงเวลาที่เกิดสำนวน ย่อมไม่สามารถเข้าใจความหมาย การศึกษาที่มาของสำนวนจึงเป็นกระบวนการสำคัญในการวิเคราะห์สำนวน

สำนวนจีนที่สื่อความหมายเรื่องการพูดซึ่งใช้ความเปรียบ

白搬板半笨捕不不不藏扯癡尺齒齒齒赤衝出出吹吹唇唇戳粗粗粗促打打打大大帶單當當刀滴水對對多鶚反反
唇弄釘半鈍捉啓入置帶拉說丈掛落牙口爾口唇毛焦槍脊口枝中膝隔開順吹喊水刀面鑼棒嘴不拌如彈饒鷓相一
舌舌釘吐舌影齒耳喙刺絳夢波人鈍論舌出爾章吼疵燥劍骨舌葉細心炮窗鑼螺叫漿入喝豆漏齒流琴舌稽口
費口上吞嘴風敢堪容針篷人水頰落牙口爾口唇毛焦槍脊口枝中膝隔開順吹喊水刀面鑼棒嘴不拌如彈饒鷓相一

說亮話

對面鼓

腐心

防民之口,甚於防川
放馬後炮
吠形吠聲
費勞費唇
沸揚沸揚
分風劈流
風言風語
鋒鎗逼人項
逢乾大雷,不
膏唇拭舌
隔牆靴搔癢
隔靴搔癢
狗血噴頭
狗嘴裡吐
拐骨鯁在喉
海外抹奇角
含沙射影
含河門骨頭
和盤托出
花馬掉點睛
畫龍轉舵
回船三尺
喙長繪聲
夾槍帶棍
尖緘口舌
劍頭一映
箭穿雁嘴
交稱接耳
交教升木
金口三緘
金潤之諧
浸若寒蟬
嚙精聚蚊
聚蚊成雷
君開口見
開門見山
效唾成珠
空空口白
空頭支票
空穴來風

下雨

不出象牙

露著肉

為患特深

快馬一鞭

喉嚨

信口開合
 虛枯掠舌
 噓啞吹生
 嘖口噴珠
 血口噴人
 啞口噴聲
 言口為言
 搖文唇舌
 咬長嚼字
 一傳一十
 一吹一唱
 一箭一舌
 一口三垛
 一口三舌
 一諾千定
 一氣呵成
 一瀉五里
 言言已鼎
 中道的
 破見血
 針字一
 以子之
 易放難
 鸚鵡學
 應答如
 油嘴滑
 有放矢
 話即長
 有無口
 淵且春
 月不絕
 讀參殺
 曾釘截
 斬口本
 張五宣
 照折鹿
 針五相
 振發發
 鄭爭
 直指人
 入東
 畫西

傳百

駟馬難追

攻子之盾

無話即短

槐腳兵，
 利於病，
 利於病，
 口金山諱
 罵劃談耳，
 苦鑠鈍罵，
 鑠鑠觸罵，
 漂漂觸罵，
 口煦喉口，
 雞吹食皮，
 桑手上言，
 良藥口煦，
 衆衆轉拙，
 捉自自走，
 鑽鑽鑽鑽

สำนวนไทยที่สื่อความหมายเรื่องการพูดซึ่งใช้ความเปรียบ

กระโตกกระตาก	เคยปาก
กระหู่	โคมลอย
กระเทือนซาง	น่องปากแตก
กลม / กลิ้งเป็นลูกมะนาว	น่องระฆังตัวเอง
กล่อม	เงียบเป็นเป่าสาก
กล่าวขวัญ	จับเข้าคู่กัน
กัดฟันพูด	จำใจปากคนอื่นพูด
กัดหางตัวเอง	จำใจจำใจ
กาคาบข่าว	จิ้งจกทัก
กำปั้นทุบดิน	จีเส็น
กำแพงมีหู ประตุมือช่อง	จิบปากจิบคอ
กินที่ลับใจที่แจ้ง	จืดชืดเหมือนไชยเชษฐ
กู	จุดได้ตำตอ
แก่งแต่ปาก ถากไม้เป็นเหลี่ยม	แจ็กปราศรัยเหมือนไทยดีกัน
แก้เกี้ยว	แจงสี่เบี้ย
ไถ่ใจกระตักเอง	แจโพย
ขว้างมะม่วงบนยอด	ชมไม้ขาดปาก
ขวานผ่าซาก	ชักใบให้เรือเสีย
ขวานลับปาก	ชักแม่น้ำทั้งห้า
ขัดหู	ช่างพยายหมายงา
จีปาก	คนเจรจาหมายถ้อยคำ
จีราดโทษล่อง	จีต้นตาย จีปลายเป็น
จุดด้วยปาก ถากด้วยตา	จี้นกเป็นนก จีไม่เป็นไม้
เขารกเข้าพง	แข่งชักหักกระดูก
ไขไถ่กลางสนาม	ไขไม้ نرم
กงเส้นกงวา	ซ้อมล้าง
คว้นหลง	ชักเป็นศาลที่ 2
คอบเป็นลวดดอกไม้ไหว	ชักฟอก
คอบเป็นเอ็น	แซว
คั่นปาก	ดอกพิกุลร่วง

ตักคอก
 เด็กเลี้ยงแกะ
 เคาสวด
 โคนตอ
 ใต้ดีเพราะปาก ใต้ยากเพราะคำ
 ใต้น้ำก็สอ
 ตกปากตกคำ
 ตบปากตบคอ
 ตบหัวกลางศาลา ขอบมาที่บ้าน
 ตบหัวลูบหลัง
 ต้มสุก
 ตอแหลกระแต่วับ
 ต่อกปากหลากคำ
 ต่อยามความไถ
 ต่อกหน้ามะพลับ ลับหลังตะโก
 ตอกให้หน้าหงาย
 ตอด
 ตะโพงโปงคลุม
 ตะเภาเดียวกัน
 ตักน้ำรดหัวตอ / สาก
 ตักบาตรอย่าถามพระ
 ตัดบท
 ต้นคอหอย
 ตายประชดป่าช้า
 ตายยาก
 ดีเรือทั้ง โกลน
 ดิฉลม
 ดิฉปาก
 ดิฉอยู่ที่ริมฝัปาก
 ดีไซใส่สี่
 ดีคอก
 ดีฆ้องร้องป่าว
 ดีปลาหน้าไซ

ดีป่าให้เสือกแล้ว
 ดีฝัปาก
 ดีโพยตีพาย
 ดีวงก้น
 ดีเสียง
 ดีนเสียดเปีย
 เตมีย์ใบ้
 เต็มปากเต็มคำ
 ถ่อไม่ถึงน้ำ
 ถอนหงอก
 ถึงพริกถึงขิง
 ถุกคอก
 เถียงข้าง ๆ คู ๆ
 เถียงคำไม่ตกปาก
 เถียงเจ้ารู้ คู่เจ้าเบา
 ทอดสะพาน
 ทะลุกลางปล้อง
 เทศน์
 เทศน์กัณฑ์โต
 เทศน์ตามเนื้อผ้า
 เทศน์โยม
 เทงใจดำ
 นกกระจอกเข้ารัง
 นกกะปูด
 นกต่อ
 นวล
 นอกบาลี
 น้ำท่วมทุ่ง ผักบุ้งโหรงเหรง
 น้ำท่วมปาก
 น้ำเย็นปลาตาย
 น้ำร้อนปลาเป็น
 น้ำลายแตกฟอง
 น้ำสั่งฟ้า ปลาสั่งฝน

นั่งเป็นสิงโตหิน	ปากดี
นั่งเหมือนถูกเขี่ยปาก	ปากตลาด
เนื้อน้อยฝอยมาก	ปากต่อปาก
บ่นเป็นหมึกกินผึ้ง	ปากตะไกร
บ่นออกเป็นมอดกัดไม้	ปากดำแย
บัวหน้าลายแล้วกลืนกิน	ปากบอน
บอกแขก	ปากบุกชุกบอน
บอกบท	ปากเบา
บอกยี่ห้อ	ปากปราศรัยใจเชือดคอ
บอกเล่าเก้าสิบ	ปากปลาร้า
บอกศาลา	ปากเป็นห้องกระแต
บ้าน้ำลาย	ปากเป็นชักยนต์
บ้าน้ำโพง	ปากเป็นแม่ค้าปลา
บ้างช่างยุ	ปากเป็นเอก เลขเป็นโท
บิดตะกูด	ปากเปราะเราะราย
แบไต๋	ปากเปี่ยกปากแจะ
แบ่งรับแบ่งสู้	ปากโป้ง
ใบ้กิน	ปากพล่อย
ปรบมือให้	ปากพาจน
ประหยัดปากประหยัดคำ	ปากมาก
ปล่อยไก่อ	ปากไม่ตรงกับใจ
ปลาชิวปลาซ่า	ปากไม่มีหูรอด
ปลาหมอตายเพราะปาก	ปากยาว
ปลุกคั่นมะพูด	ปากร้ายใจดี
ป็นหัว	ปากว่าตาขยิบ
ป็นน้ำเป็นตัว	ปากว่ามีมือถึง
ปากกระโถน	ปากสว่าง
ปากกล้า	ปากหนัก
ปากแข็ง	ปากหวานก้นเปรี้ยว
ปากคนยาวกว่าปากกา	ปากหอยปากปู
ปากคอเราะร้าย	ปากอยู่ไม่สุข
ปากจัด	ปิดปาก
ปากฉีกถึงหู	พูด

เป็นควัน
 เป็นคั้งเป็นแคว
 เป็นตุเป็นตะ
 เป็นนกอับ
 เป็นเบื้อ
 เป็นปากเป็นเสียง
 เป็นปีเป็นขลุ่ย
 เบี้ยวปาก
 เปลืองน้ำลาย
 เป่าแตร
 เป่าหู
 เปิดฝาเรือน
 เปิดดอกพุด
 ไปไหนมาสามวาสองศอก
 ไปได้น้ำขุ่น ๆ
 ผีเจาะปากให้พุด
 เผา
 ผ่นสังข์ฟ้า ปลาสังข์หนอง
 ผอย
 ฟัน
 พร้าจัดปากไม่ออก
 พรายกระซิบ
 พรุกกับเกลือ
 พลิ้งปากเสียดสี
 พายเรือในหนอง / อ่าง
 พุดกรอกหู
 พุดคล้องเหมือนคล้องน้ำ
 พุดจนถึงหลับ
 พุดดีเป็นเงินเป็นทอง
 พุดตรงเป่า
 พุดเป็นนกแก้วนกขุนทอง
 พุดเป็นน้ำไหลไฟดับ
 พุดเป็นไฟ

พุดไปสองไฟเบื้อ นิ่งเสียดำสิงทอง
 พุดไม่มีหางเสียง
 พุดขานคาง
 พึงไม่ได้ศัพท์จับไปกระเดียด
 ฟันผอยหาตะเข็บ
 ไฟในอย่านำออก ไฟนอกอย่านำเข้า
 ภาษาดอกไม้
 ภาษานมเนย
 มะกอกสามตะกร้าปาไม่ถูก
 มะนาวไม่มีน้ำ
 มะพร้าวหัวขาดปาก
 มีปากเสียง
 มีลับลมคมใน
 แม่ค้าท่าเตียน
 ไม้
 ไม้เป็นโล้เป็นพาย
 ไม้มีปีมีกลอง
 ไม้ลดราวาศอก
 ไม้หือไม้ฮือ
 ไม้ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม
 ยกตัวขึ้นเหนือลม
 ยกหางตัวเอง
 ยกกะสาย
 ยังไม่ทันขาดปาก
 ยาหอม
 ย้ำหัวตะปู
 ยืนกระต่ายขาเดียว / สามขา
 ยุแยะตะแคงแซะ / รั้ว
 เข้มปากเห็นไรฟัน
 รวบหัวรวบหาง
 ร้องแรกแหกกระเชอ
 ร้อยดินกะลาวน
 ร้อยสี่ร้อยอย่าง

ระสะเค็ด	ลูกยอ
รั่วเป็นข้าวดอกแตก	เล่นกลอนสด
ร้ายยาว	เล่นลิ้น
ร้ายหน้ากรรมาสน์	เลีย
รำชั่วโทษพากย์	ไล่ลูกฆ้อง
รำไม่ดีโทษปีโทษกลอง	วัวพันหลัก
รี ๆ ขวาง ๆ	ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง
รูดชิปาก	ว่าเป็นฉาก
ลมปาก	ว่าเป็นน้ำ
ลมพัดมาทางไหนไปทางนั้น	ว่าไรว่าตามกันเงินหม้อทองหม้อ
ลมไม่พัดใบไม้ไม่ไหว	วางเพลิง
ลมแรงไม่เท่าลมปาก	วาจาเหมือนงาช้าง
ลม ๆ แล้ง ๆ	ศอกกลับ
ลมลวง	ศาลาโกหก
ลับปาก	ส่งเดช
ละเลงขนมเบื้องด้วยปาก	ส่งลำ
ลากหนามจุกช่อง	สงบปากสงบคำ
ลิ้นกระด้างคางแข็ง	สวนควิน
ลิ้นกระด้างทราย น้ำลายเชลเล็ก	สวนปากสวนคำ
ลิ้นไก่สั้น	ต่อเสียดเบียดคดลุด
ลิ้นตวัดถึงหู	สองแ่งสองง่าม
ลิ้นตะกวด	สองลิ้น
ลิ้นทอง	สอนจะเข้าให้ว่ายน้ำ
ลิ้นทูต	สอนหนังสือสั่งฆราวาส
ลิ้นพราหมณ์	สะกิดแผลเก่า
ลิ้นพัน	ตั้งเหมือนตั้งขี้มูก
ลิ้นไม่มีกระดูก / ขน	ลับเล่นเป็นเขียง
ลิ้นยาวถึงตาตุ่ม	सानลายขัด
ลิ้นลม	สาดโคลน
ลิ้นลังกา	สาดน้ำรดกัน
ลิ้นสองแฉก	สาวไส้กันเอง
ลูกขุนพลอยพัย	สาวไส้ให้กากิน
ลูกเต้าอยู่ดี สี่คำสั่งสามบาท	ลิ้นไส้ลิ้นพุง

ลีซอให้ควายฟัง
 เสียงเขียว
 เสียงแจ่ม
 เสียงนกเสียงกา
 เสียงเป็นเปิดตัวผู้
 เสียงแหบเสียงแห้ง
 เสียงแหบเหมือนเปิด
 เสียมเขาควายเป็นชนกัน
 เสือทลายห้าง ช้างทลายโรง
 ใส่ไข่
 ใส่กะเนนไม้ทัน
 ใส่ร้ายป้ายสี
 ใส่สีสัน
 หน้าดำหน้าแดง
 หน้าไหว้หลังหลอก
 หมดเปลือก
 หมากี่ไม่มีใครยกหาง
 หม่าเห่าไบตองแห้ง
 หม่าเห่าไม่กัด
 หยิกแกมหยอก
 หลอกแมวให้กินจิง
     หลอกลิงให้กินข่า
 หลายลั่น
 หวานนอกขมใน
 หวานเป็นลม ขมเป็นยา
 หวานลั่นกินตาย
 หอมปากหอมคอ
 หักไฟหัวลม
 หักหน้า
 หันหน้าเข้าหากัน
 ห้าแต้ม
 ให้พร
 อมพระมาพูด

อมพะนำ
 ออกจากปากเข้าหูคน
 ออกรสออกชาติ
 อ้อยเหยื่อ
 อ้าปากค้าง
 อ้าปากเห็นลิ้นไก่
 อายุยืน
 อาหารปาก
 อะอะมะเท็ง
 เอาทองไปรู้กระเบื้อง
 เอาน้ำเย็นเข้าลูบ
 เอาไม้สั้นไปรันจี้
 ไอ้โลม